

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата філософських наук
доцента кафедри філософії
Брижніка Віталія Миколайовича
на дисертаційну роботу Мірошниченка Дмитра Сергійовича
на тему:
«СУСПІЛЬНА МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ У ДОСВІДІ ФРАНЦУЗЬКИХ
ІНТЕЛЕКТУАЛІВ»
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук
за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії

Робота здобувача наукового ступеня кандидата наук Мірошниченка Дмитра Сергійовича присвячена дослідженню теми, котра, безумовно, являє собою особливий інтерес для сучасної вітчизняної філософії, зокрема і для соціальної філософії. Супільну місію Університету безсумнівно слід уважати одним із важливих аспектів буття сучасного суспільства. Університет як соціокультурний феномен вартий глибокого аналізу й філософського осмислення, що було здійснено дисертантом, який у своєму дослідженні названого феномену виходив із теоретичних позицій соціальної філософії.

Мету дослідження, котрою було визначено обґрунтування ролі інтелектуалів у визначені суспільної місії Університету як невід'ємної складової його функціонування в модерному суспільстві загалом (та зокрема на прикладі французького суспільства кінця XIX – початку ХХІ ст.), можна вважати досягненою. Про це свідчать висновки дисертанта, відображені в положеннях, що були представлені на захист. Їм притаманна ідейна новизна, а текст дисертації містить у собі низку теоретичних аргументів на їхню користь. Об'єкт і предмет данної дисертаційної роботи є адекватними поставленій меті й завданням. Дисерант підійшов до обґрунтування теми з огляду на актуальність для сучасного суспільства дослідження всіх складових та функцій Університету і здійснив об'єктивний аналіз множини ідейних поглядів

французьких інтелектуалів на дане соціокультурне явище, а також і теоретичних позицій значної кількості інтелектуалів інших країн.

У першому розділі, що має назву «Специфіка філософського дослідження місії університету», автор розглянув питання про місію та ідею Університету, що займало важливе місце в філософських дискусіях ХХ століття. Також дисерант виокремив соціальне значення проблеми формуванні інтелектуальних еліт.

Другий розділ був присвячений розгляду питання про доцільність використання понять «інтелігенція» та «інтелектуали» у вітчизняному гуманітарному дискурсі. Дисертант виокремив традиційний смысловий зміст цих понять, їхній зв'язок із культурно-історичним контекстом. Відповідно до останнього, автор запропонував чітку дистинкцію між розглянутими поняттями, а також явищами, яким вони відповідають.

У третьому розділі, що мав назву «Університетське середовище інтелектуалів та їх соціальні впливи», дисертант проаналізував публічну роль інтелектуалів, визначивши їх медіаторами між владою і суспільством, а також він розглянув суть зв'язку представників груп інтелектуалів з академічним середовищем.

Варто зауважити такий момент: автор дослідження залучив до розгляду суспільної місії Університету солідний комплекс робіт як французьких інтелектуалів, так і соціальних мислителів з інших країн, а також значну кількість допоміжної дослідницької літератури, зокрема й ту, що була опублікована мовою оригінала. Усе це підтверджує відповідний фаховий рівень дисертанта як дослідника, який безсумнівно є достатнім для здобуття ним наукового ступеня кандидата філософських наук.

Однак, запропоноване дисертаційне дослідження не позбавлене деяких недоліків, а саме:

у даному дослідженні можна виявити деяку кількість граматичних, орфографічних і стилістичних помилок, що можна зрозуміти як недостанє опрацювання дисертантом свого дослідження. Приміром, у тексті дисертації

можна зустріти такі вирази, як «Висновком таких розмірковувань стає ...» (стор. 57), «... тим більш вірогідною та затребованою є ...» (стор. 60), «інтелектуальна самозайнятість» (стор. 65), такі слова, як «оцінення» (стор. 65) тощо.

Деякий подив може викликати така фраза, яку знаходиш у тексті дисертації. Автор пише: «Так (?), Ж.-П. Сартр, що став символом політично ангажованого інтелектуала ...» (стор. 106). Можна не бути ідейним симпатиком поглядів певного мислителя, однак, дуже дивно людину визначати як неживу річ. Адже людина – це «хто», а не «що». Змушує читача також задуматись наступна фраза: «... соціологія інтелектуалів, що має довгу спекулятивну традицію в історії філософії ...» (стор. 125). Якщо дисертант уважав коректним використовувати в тексті поняття «спекулятивної традиції», то для дисертаційного дослідження було б не зайвим пояснити його ідейне походження. Також, вочевидь, було б не зайвим надати визначення поняття «гошизма» (стор. 106), що було би більшою мірою зручним для читача, який недостатньо обізнаний з усіма особливостями інтелектуального життя Франції повоєнного періоду.

Також у тексті можна виявити значну кількість русизмів, зокрема назва Розділу III правильно звучала б як «Університетське середовище інтелектуалів та їхні соціальні впливи», натомість можна прочитати: «...їх соціальні впливи». Окрім того, дисертант замість питомого українського слова «чинник» використовував російське «фактор».

Особливу увагу читача дисертації може викликати смисловий зв'язок формулювань назв підрозділів зі змістом цих підрозділів. Приміром, після ознайомлення зі змістом підрозділу 2.1 «Інтелектуали і інтелігенти. Витоки специфічної ідентифікації інтелектуалів» (непропорційно більший за інші підрозділи дослідження – 55-124 сс.), можна дійти висновку, що в ньому більшою мірою ведеться мова не про «витоки», а про всю історію цієї «специфічної ідентифікації інтелектуалів», яка завершується розглядом думок тих інтелектуалів, які писали свої роботи у другій половині ХХ ст.

Важко погодитись із визначенням дисертанта видатного німецько-британського соціального теоретика й мислителя Карла Мангайма як «угорського соціального філософа» (стор. 130). Те, що Мангайм (іноді в тексті дослідження можна знайти й «Мангейм») народився в Будапешті, у столиці Угорщини, це не робить його угорцем. Відповідно до цієї логіки, російський письменник Михаїл Булгаков був видатним українським письменником, адже народився в Києві, у столиці України.

Окрім того, після ознайомлення з текстом даної дисертації, впадає у вічі такий момент: автор недостатньою мірою реалізував можливість глибокого герменевтичного тлумачення філософських текстів. У роботі дисертанта переважає неглибока, описова менера викладу деяких ідейних складових соціально-теоретичних і соціально-філософських творів, які він розглянув. Літературний стиль викладу цієї роботи більшою мірою нагадує есеїстичну манеру демонстрації своїх думок людини, яка не переймається логічним та ідейним зв'язком своїх поглядів, для якої теоретична системність роботи, яку вона виконує, не є особистим пріоритетом.

Незважаючи на зазначені недоліки, дисертаційна робота є цілісним та завершеним дослідженням. Загальний напрям дисертаційного дослідження пов'язаний з науковими темами відділу інтернаціоналізації вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України. Основні результати дисертаційного дослідження відображені у 8 публікаціях, у тому числі 5 статтях в наукових фахових виданнях України у галузі філософських наук (3 з них мають наукометричний статус), 1 – у закордонному науковому виданні, що входить до міжнародних наукометрических баз.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, що містить 342 найменування. Загальний обсяг роботи становить 204 сторінки, із них 182 сторінок основного тексту.

Викладені Дмитром Мірошниченко положення дослідження та висновки дисертації дістали відповідну апробацію під час участі у наукових конференціях, виступах на методологічних семінарах та круглих столах.

Результати роботи періодично висвітлювалися у вигляді наукових статей у фахових виданнях з переліку, затвердженого ДАК України, а також у міжнародному виданні.

Відповідно до зазначеного, вважаю, що дисертація Мірошниченка Дмитра Сергійовича «Суспільна місія університету у досвіді французьких інтелектуалів» характеризується актуальністю, а також має теоретичне та практичне значення для сучасної соціальної філософії. Дане дисертаційне дослідження цілком відповідає вимогам до науково-теоретичного рівня роботи і новизни результатів. При цьому також воно повністю відповідає пунктам 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України 24 липня 2013 року за № 567 (зі змінами). Таким чином її автор, Мірошниченко Дмитро Сергійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.03 – «соціальна філософія та філософія історії».

Кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Доктор філософських наук
професор.
Декан історико-філософського
факультету
Підпільне завірство

В.М Брижнік

О.С.Александрова

Результати роботи періодично висвітлювалися у вигляді наукових статей у фахових виданнях з переліку, затвердженого ДАК України, а також у міжнародному виданні.

Відповідно до зазначеного, вважаю, що дисертація Мірошниченка Дмитра Сергійовича «Суспільна місія університету у досвіді французьких інтелектуалів» характеризується актуальністю, а також має теоретичне та практичне значення для сучасної соціальної філософії. Дане дисертаційне дослідження цілком відповідає вимогам до науково-теоретичного рівня роботи і новизни результатів. При цьому також воно повністю відповідає пунктам 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету міністрів України 24 липня 2013 року за № 567 (зі змінами). Таким чином її автор, Мірошниченко Дмитро Сергійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.03 – «соціальна філософія та філософія історії».

Кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Доктор філософських наук
професор.
Декан історико-філософського
факультету
Підпільне завірство

В.М Брижнік

О.С.Александрова